RESIDENCE SUPERIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

1924 — MARDI 20 AOUT 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1255

HANOI

	1 tháng	3 tháng	6 tháng	1 năm
Nhà nước	0 $ 00	0 $ 00	0 $ 00	0 $ 00
Các công sở	»	6.00	12.00	»
Ngoài tỉnh	3.60	9.00	18.00	36.00
Nam kỳ	3.60	9.00	18.00	36.00
Ngoại quốc	4.80	12.00	24.00	48.00
Mua báo lẻ	0.10	0.10	0.10	0.10
Mua báo lẻ (số đặc biệt)	0.20	0.20	0.20	0.20
Mua báo lẻ (số đặc biệt)	0.30	0.30	0.30	0.30
Mua báo lẻ (số đặc biệt)	0.50	0.50	0.50	0.50
Mua báo lẻ (số đặc biệt)	1.00	1.00	1.00	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au Directeur
62-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. NGUYỄN
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN-V-NHÂN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

Une seule insertion. . . .	0 $ 30 la c/m
Par contrat annuel	
Par contrat et par insertion. . . .	0 $ 15 la c/m
Réclames dans la 1re page	2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales.	1 $ 50 la c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Nên cẩn-thận về việc khai sinh

Vừa đây ở Tòa-án có xử một việc khai sinh gian, nghĩa là người sinh một nơi lại khai một nơi để cầu cho được tiện việc. Việc này trong sổ báo hôm thứ ba 14 Août vừa đây đã nói tường tận, chỉ vì có hai gã vốn chôn dau cắt rốn ở tỉnh Nam ra xin giấy khai sinh ở Hanoi mà đến nỗi người phó-trưởng hạ triện, thân phụ hai gã ấy đứng khai cũng hai gã ấy bị mỗi người một năm tù, mà ba người làm chứng thì mỗi người bị tù sáu tháng.

Nghe thấy tuyên cái án này kẻ có bao nhiêu người cầm cái triện phó-trưởng hay lý trưởng trong tay kinh ngạc mà lại cả những người xưa nay làm giấy khai sinh gian cho dân những người chẳng biết gian ngay thẳo nào nỡ lòng mà làm chứng cũng phải kinh ngạc, vì ai chẳng sợ nhỡ ra có khi những giấy khai gian ấy ra đến tay Tòa-án thì làm sao.

Xét ra thì những giấy khai sinh gian xưa nay có lẽ cũng nhiều lắm, nào là khai gian tuổi, nào là khai gian nơi sinh.

Khai gian tuổi thì phần nhiều là các cậu học sinh. Lúc đi học thì khai sút tuổi đi để phòng có học chậm cũng kịp tuổi thi, không đến nỗi đến lúc đủ sức thì đã quá tuổi. Lúc học không đỗ, dở dang phải tìm việc làm thì lại khai thặng tuổi lên, để xin việc, vì những người ít tuổi quá ở các sở người ta không cho. Cho nên tuổi các cậu học sinh lắm khi có thể sánh được với cái ông hàn-thử-châm, khi xuống khi lên, không biết lấy gì làm định chuẩn.

Còn như khai gian nơi sinh như sinh ở các tỉnh mà khai ở Hanoi thì phần nhiều là những hạng người như sau này :

1° Những người các tỉnh có việc kiện muốn xin đem việc về Tòa-án Hanoi xét thì xin giấy khai sinh ở Hanoi để nhận rằng mình là người sinh ở đất nhượng-địa thì mới có thể xin tòa Pháp-án ở Hanoi xét được. Vì không thế thì lại phải chịu để Tòa Nam-án các tỉnh xét.

2° Những người sinh ở các tỉnh muốn đầu quân mà không thể xin được giấy khai sinh ở tỉnh mình, hoặc vì lý-trưởng ở làng mình vòi nhiều tiền hay hoặc họ có hiềm thù điều gì mà thoái-thác không cho chữ.

Ấy khai gian nơi sinh như sinh ở các tỉnh mà khai ở Hanoi thì phần nhiều là bởi thế, còn khai gian nơi sinh như vẫn là sinh ở Hanoi mà trước khai ở phố này sau lại khai ở phố khác thì thường lại là bởi mấy cậu học-sinh rắc-rối muốn ăn gian tuổi nên mới phải đổi nơi sinh, vì các cậu trước muốn ít tuổi mà đã xin giấy khai sinh ở phố này thì đến lúc muốn nhiều tuổi sợ khai tuổi lại, phó trưởng phố này lại không cho, nên đành phải khai sang phố khác.

Cái tệ khai sinh nay phổ nọ, mai phố kia, khi tuổi ít, lúc tuổi nhiều, thì thường thường vẫn có, nhưng có mà các phó-trưởng ở Hà-thành giữ gìn cho khỏi lụy đến mình vì cái triện cũng khó thay ! Vì các phó trong Hà-thành không phải như các làng ở các tỉnh mà có thể dễ biết được ai có sinh hay không sinh ở hạt mình. Hà-thành là nơi đô-hội, có người một năm ở hơn năm phố và cũng có người có năm sáu con thì mỗi con đẻ một nơi : Song khi con đẻ có láng diềng biết là những ai, biết hỏi ai mà ai biết. (Đây là nói những trẻ con sinh trước ngày 1er Juillet 1914 là khi chưa bắt buộc việc khai sinh). Cho nên phó trưởng nhiều người cứ thấy có đủ chữ ký người làm chứng thì áp triện, chứ cũng không mấy người xét đến kỹ càng. Và thường phó-trưởng lại hay cẩu-thả và yên trí rằng trẻ con xin giấy đi học cũng chẳng có gì là quan-hệ. Phó-trưởng đã từng thấy làm khi khai sinh về các việc khác, quan trên cũng có châm chước như mấy năm trước khi khai giấy khai sinh cho vợ con những viên tòng sự ở các công-sở để cho vào lý-lịch ở sở Hưu bổng thì quan Thông-sứ cũng có cho phép các viên tòng sự quê quán ở đâu cứ khai sinh cho con ở đấy, chứ không cứ con nào sinh ở tỉnh nào, lại phải xin giấy khai sinh ở tỉnh nấy mà khó lòng. Lại đến như trong khi chính chiến mộ lính về Thương quốc để giúp việc binh, quan Đốc lý lúc bấy giờ cũng có cho phép thiên-hộ phó trưởng cứ tự tiện phát giấy khai sinh cho những người tỉnh-nguyện đi Tây, quê quán họ ở đâu mặc lòng, miễn cứ nhận cho họ có giấy đầu quân ngay là được. Lúc bấy giờ nhà nước cần người lắm mà những người sinh ở Hà-thành thì mấy người đi Tây, cho nên hễ cứ có người xin ứng mộ là phát giấy cho đi, bất luận người tỉnh nào cả. Hà thành lúc bấy giờ sánh với các tỉnh có nhiều lính ứng mộ mà đứng thứ hai thứ ba cũng bởi thế, vì rằng bao nhiêu những người ở các tỉnh muốn đi Tây mà không được lòng lý trưởng, không thể sao đi được, thì kéo cả đến Hà-thành để xin đi.

Song những lúc cần cấp như thế thì kinh quyền như thế là phải rồi, chứ như lúc thường mà cũng ngộ nhận việc trước để cầu thả việc sau thì sao được. Nhưng chẳng qua cái thói cẩu thả ấy cũng nguyên bởi cái thói cẩu thả của người mình xưa nay mà sinh ra, cho nên dẫu rằng ít lâu nay Nhà nước đã đặt ra sổ hộ tịch, bắt người mình phải khai-sinh, mà việc khai-sinh quan hệ như thế nào vẫn còn ít người hiểu rõ.

Người mình lớp trước thường lấy sự đổi tuổi, đổi tên làm một việc thông thường lắm, mà lại nhất là những các ông trong bọn thượng-lưu là các ông nhà Nho. Học mỗi trường đội một tên, thi mỗi khoa đổi một tên, thi mãi mà không đỗ thì có khi đổi mãi. Tuổi thì nào tuổi bộ, nào tuổi làng, làng tuổi lắm không lấy gì làm bằng. Tên tuổi quan hệ vô cùng mà người mình xưa nay coi thường quá.

Nhưng có một điều lạ là tệ cái gian tuổi cũng không những một ai, đến những bực đại anh hùng cũng có khi lợi dụng cái tệ ấy. Vua Nã-phá luân đệ nhất khi còn làm đại-tướng gọi là đại-tướng Bonaparte, lấy nàng Joséphine cũng nói dối tuổi. Nàng Joséphine hơn ngài 6 tuổi, ngài sợ khi đọc tờ kết hôn, chồng trẻ vợ già không tiện, ngài phải khai thặng tuổi ngài lên và khai rút tuổi nàng Joséphine xuống để cho vừa lứa xứng đôi. Một đứng anh hùng khai dối tuổi lại là một tay lập pháp có công về việc soạn bộ nhân-dân luật-lệ (Code Civil français), lạ thật !

Nhưng thôi, nói gần nói xa chẳng qua nói thật. Bây giờ Nhà nước đã đặt ra sổ hộ-tịch mà bắt người mình phải khai-sinh thì biết rằng sự khai-sinh thực là một sự quan hệ lắm. Xem như cái án vừa nói trên kia thì biết, cái sẩy nảy ra cái ung là thế, khuyên ai chớ lấy làm thường. Ai có con đừng có khai gian, ai làm chứng không nên thế. Cái ông lý biết rõ ai có sinh trong phố hãy cho chữ mà đã biết thì nên cho ngay. Chớ nên làm khó cho ai. Mà đừng dễ dãi với người vu-vơ.

THÚY TRIỀN.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 17 Août 1923

Bức thư trả lời của nước Pháp

Ngày hôm nay bức thư trả lời của nước Pháp sẽ gửi cho chánh-phủ Bruxelles, và ngày mai hoặc đầu tuần lễ sau sẽ gửi cho chánh-phủ Londres.

Tại tòa quốc-tế thẩm-phán

Tòa quốc-tế thẩm-phán xử việc cái tàu « *Wimthedon* » như sau này :

Trong một hạn 3 tháng, chánh-phủ nước Đức phải nộp cho nước Pháp 140.749 quan về việc không chịu cho tàu *Wimthedon* vào trong sông đào Kiel.

Paris ngày 18 Août 1923

Các bản giao-ước Washington

Tin Washington. — Nghị-viện Hoa-kỳ đã ưng-chuẩn các bản giao ước liệt-quốc kỳ tại cuộc hội-nghị Washington.

Gió bão] Tàu ngầm bị nạn

Tin Hongkong. — Vì gió bão, một chiếc tàu ngầm nước Anh bị đắm. Cứu được một phần chia ba thủy-thủ.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 18 Août 1923

Việc nước Thổ

Ở Angora có tin gửi đến nói rằng viên phó hội-trưởng nghị-viện nước Thổ là Ali Fouam Pacha có công-bố với chánh-phủ rằng ông định cất thành Angora làm kinh-đô nước Thổ.

Việc nước Nga

Nhân-dân thôn giã trong các tỉnh Boukhara và tỉnh Parghane khởi loạn chống cự lại chánh phủ Xô-viết. Đảng dấu là viên quan võ cũ nước Thổ tên là Selim Pacha. Viên ấy có đặt giấy cho dân và đạo Hồi-hồi ở nước Nga cổ võ nên nấp bóng cờ đạo Hồi-hồi mà đem các đất Boukhara và Khiva (xứ Turkestan) và xứ Transcaucasie ra ngoài vòng áp-chế của đảng Đại-đồng, rồi đem lý tôn giáo mà khai chiến với chánh-đảng Đại-đồng.

Về bức thư của nước Anh

Viên phóng-sự của nhà báo *Le Temps* ở London có nói bức thư của nước Anh trả lời nước Pháp mới rồi cốt là để đòi ý công chúng nước Anh. Nay chính phủ Anh đã hiểu rằng cái dư luận nước Anh phản-văn lắm, mà đại đa số thì hiểu đồng tình với nước Pháp.

Bào *Daily Mail* nói rằng bức thư của nước Anh mới rồi mất lòng cả của nước Đồng-minh và nước Hoa-kỳ. Báo ấy lại nhắc đến một bài của Lord Rothermeri viết trong báo *Sunday Pectorial*. Trong bài ấy có bảy tỏ nếu nước Anh không để-huề với Đồng-minh, thì phải tổn thiệt những thế nào. Trước nhất là nước Anh phải lập lệ cưỡng bách đến binh, hai là phải tăng thuế lên nhiều.

Bordeaux, ngày 19 Août 1923

Hiện tình tài-chánh nước Pháp

M. de Lasteyrie, thượng-thư bộ Tài-chánh có nói : Cái hiện-tình hối đoái nước Pháp không phải do các duyên cớ về đường kinh tế mà ra. Trong một năm gần nay, cái hiện tình kinh-tế đã khá hơn nhiều. Số tiền thuế trong mấy tháng đầu thặng được 1 321 triệu quan. Tiền thu nhập của sở hỏa-xa tăng được 189 triệu quan. Số tiền ký trong các nhà trữ kim tiền gửi được 265 triệu quan. Số hàng hóa nhập cảng cũng thặng lên như thế. Cái hiện tình tài-chánh của nhà ngân-hàng nước Pháp cũng khá lắm. Số tiền của nhà ngân-hàng ấy ứng cho chánh-phủ trong năm 1920 những 25 925 triệu, đến năm 1921 còn có 25.200 triệu, đến năm 1922 lại còn có 23.800 triệu, đến năm 1923 còn có 23 700 triệu. Xem các số ấy, thì biết cái hiện tình tài-chánh nước Pháp vẫn tốt lắm. Giá tiền franc hạ xuống là chỉ bởi việc người ngoại-quốc buôn bán tiền tệ mà ra, vậy sự ấy chẳng qua là một việc nhất thời mà thôi.

Tin Trung-hoa

Ngày 15 Août 1923

Hương-cảng đặc-điện

Trần-quỳnh-Minh chiếm được Chương-châu. Lý liệt-Quân trở về Quảng-đông, vào yết-kiến Tôn đại-nguyên-soái.

Vấn-đề Hội-các

Nhan-huệ-Khánh tổ chức nội các, nếu tổ chức không xong thì Cố-duy-Quân là ngoại-giao tổng-trưởng sẽ thay quyền chưởng-lý.

Tiền tuế-phí cho các nghị-viên

Số tiền tuế-phí 30 vạn đã định ngày đưa đến cho hai nghị-viện.

Ủng-hộ Tào-Côn

Vương-hoài-Khánh đã thông điện tuyên-bá nội-dung lấy việc ủng-hộ Tào-Côn làm chủ.

Tin Ngô-bội-Phu

Ngô-bội-Phu tuyên-bá cho mọi người biết rằng ý hắn đã quyết định giúp Tào-Côn, để trước ngày kỷ-niệm song-thập này, việc chế-biến và việc tuyển-cử đồng-thời phải xong cả.

Tin Tôn-truyền-Phương

Sài-thành-Huân điện cho Tào-Côn và Ngô-bội-Phu nói việc Phúc-kiến rất khẩn-yếu, nếu Tôn-truyền-Phương không đi thì nên phải mau mau trừ liệu hiến-pháp chỉ ý muốn thảy Tôn đòi lương.

Tin Cao-lãng-Uất

Ngoại sứ-đoàn và Cố-duy-Quân đối với việc Cao-lãng Uất yết-kiến Nhật-sứ đều cho là không thích đáng.

Tin Hồ-cảnh-Dực

Hồ-cảnh Dực thâm cấu Ngô-bội-Phu, định cho bộ-thuộc đòi tất cả lương, Ngô-bội-Phu sợ hãi, mới Hồ đem quân đi đánh Tứ-xuyên.

HÀI ĐÀM

Con lợn biết nghĩa thủ thân

Một ông quan vì bởi lỗ cần dân đã nhiều, nên giàu có lắm. Cái nghề béo mỡ hay chơi ngông, một hôm ông tính nghịch cầm một nắm giấy bạc cứ đưa mãi vào mõm con lợn mà bảo :

— Này ăn đi !

Lợn vừa lật vừa kêu :

— Lạy quan lớn con không dám.

— Ăn đi !

— Lạy quan lớn, con sợ nhà nước thấy con ăn tiền lại bỏ con vào nhà pha thì lại khổ lắm !

Ông quan hỏi :

— Thế mày ăn cái gì thì không có tội ?

Lợn đáp :

— Ấy ! thà rằng ăn cám còn hơn...

Sơn-phong

Khoa-học đối với đời người

(*Tiếp theo*)

Tại sao nước ta trước kia khoa-học không phát-đạt ? — Cho được xét cái gì thật tường tận, trước hết phải đề xét căn-nguyên cội rễ đã, vì cội rễ là một phần cốt yếu trong cơ-quan các phần khác. Dân ta có phải là một dân-tộc quá ư thô-lỗ, nên phần tiến-thủ về khoa-học trước kia không có gì, phải thế hay không ? Quyết-nhiên không phải thế. Trải qua quốc-sử từ xưa đến nay, kể bao nhiêu hiền-triết quân-tử, đã đem cái trí-tuệ thông-minh, cái tinh-anh sáng suốt để mở mang tô-điểm cho nước nhà. Tới nay các ngài tuy khuất bóng mà công-nghiệp còn di-truyền đến ngày nay, lịch-sử còn được vẻ-vang nỗi Hồng giống Việt. Ta thua thiệt hèm người chẳng qua bởi hai nghìn năm nay, linh hồn bị hèn-mê bởi một nước cường-lân. Họ đem cái tư-tưởng thủ cựu nhất-thời giao vào trong óc ta, tự-khi tri-não ta còn non nớt. Và lại khi còn bế quan tỏa cảng, trừ ra trực-tiếp với họ, gián-tiếp tư-tưởng của họ ngoại giả đối-đãi với họ còn mất không thấy tai chẳng nghe thấy điều gì lạ cả. Tư-tưởng của họ vốn là tư-tưởng trầm-tĩnh, bền tĩnh họ ưa tĩnh mà ghét động ; học chuyên về tư-tưởng luân-lý nhiều mà ít khoa-học. Dẫu trong sử có nói ông Nhâm-Diên dạy dân cày cấy, ông Tích-quang truyền sách gia-lễ, nhưng chỉ biết có thế, ngoại-giả không còn sáng-tác-tưng phát-minh nỗi cái gì. Đến đời ông Lê-đại-Hành, ông có hô-hào cổ-vũ về nông giới, dạy dân nghệ thêu ; mà nào có ai tìm ra phân máy mau mọ, chế ra sợi nảy chỉ khác. Công-nghệ xuất hiện ra nhiều năm, mà non nớt tựa hồ như mới ra đời vậy. Đất nước nay không phải là quá ư học-nhược, dân-xứ nay không phải là một dân không có tài tìm tòi biến-hóa. Nhưng học-phu anh-tuấn trong nước về thời bấy giờ, đều quay về cử-nghiệp. Cử-nghiệp về thời bấy giờ mục-đích cốt để kén lấy ông nghè ông bảng, vẫn hay chữ tốt. Bao nhiêu cái tinh-anh của tri-não đều dồn vào cái thứ bài phú, bọng chỉ tiếp-lãnh trở nên ông Tiến ông Quát ; còn ai mảng đến ông Pasteur ông Newton làm gì. Bụng chỉ chuộng văn-chương chi cách, trí-não khuynh-hướng về cái học tiêm-lăng ông thánh-nhân cả. Buồn bán hàng nghìn hàng vạn, công-nghệ có linh-xảo đi nữa, chẳng qua họ chỉ khinh là anh tài buôn bác tay thuyền. Dẫn tài giỏi, tinh-xảo thế nào mặc đầu, cũng dồn là phường tục-tử, bọn vô-học. Lòng si mê như thế, trí-não tiêm-nhiễm cái tệ-tục như vậy ; còn ai chịu hi-sinh về khoa-học, chịu lao tâm khổ-tứ để chế máy này cơ nọ. Lại còn một tệ nữa là có tính tự đắc và khuynh-hướng về sự đi-đoan. Chính cái tự-đắc ấy nó nuôi dưỡng cho tính đi-đoan ; dẫu tai có nghe mắt có thấy, cũng lấy nhời đi-đoan ra mà giải quyết, rồi đành thôi trắng lãng cho xong câu chuyện. Thậm chí có người được cái bần-hạnh ra đến ngoài, trông thấy cái văn-minh kết-quả về khoa-học của người, vội vàng về hô-hào cổ-võ với người trong nước. Nhưng dư-luận của dân vẫn ám, không không giữ lấy cái tệ-đoan không chịu bỏ ; ai lác hẳy giờ đứng lên công-nhận ngọn lửa cháy ngược, dầy mắng ngang giời. Dẫn có thấy ngay bên cạnh cũng không thèm học, cái hay trước mắt cũng chẳng chịu theo. Ngột một thế-kỷ này cũng đã có một vài tay kỳ-sư sáng giới trách-nhiệm khai sáng cho đất này, mà cũng thấy dân ta học được cái gì, nói các kỹ-nghệ khoa-học vẫn mờ-mịt như xưa. Đến nỗi, sáng sáp sẻ, tàu bò lội máy. Chốn hương-thôn, kẻ nông phu vẫn đeo lưng cày cật, ngoài thành-thị vẫn cô-rác ngập đường. Trong khi người mình mở tối, thời Nhật-bản đang sửa sang nền minh-trị, thu nhập những khoa-học mới là của Âu-Mỹ, bọn anh-tuấn trong nước đang hô-hào hoan-nghênh nền học mới và sửa sang lối học cũ. Đang lúc người vận-động mà ta cứ mang-nhiên, sao cho khỏi than người, kém người được.

Nào chất người mình có thể chuyên về khoa-học được không ? — Ta ở vào nhiệt-đới, nên tính-tình nóng nảy bằng hái, chóng khôn sớm biết mà không bền không vững. Tìm tòi chóng, sản-xuất nhanh, nghỉ ra ngay, làm thành được, nhưng không được vĩnh-viễn lâu dài. Ta xem như các nước ở vào nhiệt-đới, phát-minh về tim-tòi về khoa-học trước hết, mà rất lại về sau phải kém các nước ở vào ôn-đới ; vì nước khí-hậu ôn-hòa, thời tri-não dân cũng được ôn-hòa, mà ôn-hòa tất nhẫn-nại, nên làm cái gì cũng kiên-tâm bền chí ; công-nghiệp bao giờ đến cũng có sự vĩnh-viễn và vĩ-đại cả. Chuyên về khoa-học, sáng dạ không bằng kiên-tâm. Có kiên-tâm chịu khó, một tấn chẳng được, phải hai ba mươi lần, bao giờ tìm bằng thấy nghĩ bằng ra mới chịu. Vả lại dường khoa-học rất rậm-rạp nhiều bề. Không có tri-tuệ sáng suốt, tinh-thần kiên-nhẫn, cũng đã rối-loạn tâm-thần, trói-lòn con mắt, thời vào trong suối mà tìm lấy sự thực. Xét được sự thực như tìm được lối, rõ được nẻo, rồi sau nhân thế mà đi, không còn sợ vướng vấp gì nữa. Nếu nông-cạn, trông thấy bề-bôn ít chác, chưa chi đã quáng mắt rối loạn tinh-thần ; càng trông lại càng rối, thời gỡ làm sao ra mối, tìm nơi nào ra đường. Khi đã mở-mịt thời sinh ra chán-nản, vứt bỏ còn thiết gì đến nữa. Vì lẽ ấy nên cụ Ác-si mét (Archimède) chịu giam hãm mình vào một phòng kín, mắt chẳng trông thấy điều gì khác, tai không nghe đến sự gì lạ. Suốt ngày thâu đêm, cụ chỉ chăm chăm chái chái trong phòng thí-nghiệm, để tìm-tòi cái này, nghiên-cứu cái nọ. Bởi thế, người mình tuy kém bề nhẫn-nại ôn-nhu, nhưng tính hay bắt chước chẳng kém gì người Nhật người Tàu. Phần tiến-thủ gần đây còn kém, phần bắt chước người không đến nỗi hổ-bị cho lắm. Như cách nấu rượu-phở, nghề làm giấy, trước kia chỉ có một người sang Pháp học được. Rồi về sau biết bao nhiêu người theo sau bắt chước mà có cơ tinh-xảo, có phần tân-tiến hiểu-nhiều. Hiện kiem xã-phòng nấu không kém gì xà-phòng Trung-hoa, mỗi lần vừa rẻ vừa đẹp, mà nghề làm mũ thành ra một nghề làn khắp chốn thành-thị vậy. Hiện kim tôi có tiếp chuyện một người ngoại-quốc, họ có nói với tôi rằng : người Annam bắt chước làm gì cũng được, nhưng có tính hay

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DÉPÔT LÉGAL

nóng nảy nên không theo đuổi được cái gì đến tận-thiện tận-mỹ bao giờ. Lời ấy cũng có lẽ, nhưng xét ra người mình còn được một đức-tính nữa. Chính cái đức-tính ấy có thể làm một phương thuốc hay cho cái tật nóng nảy trên kia. Có nóng nảy hăng-hái thì mới có cạnh tranh, có cạnh tranh tiến-thì mới chóng. Xét ra người mình xưa nay vẫn có tính tiến-thắng, tuy kém cỏi mà lòng không chịu thua người. Trải nghìn xưa cho chí ngày nay, xem như sự học, tuy học nhờ viết mướn mà còn có thể theo gần kịp được người. Về khoa-học, mới có vài mươi năm nay, dẫu chưa sản-xuất được điều gì xuất-sắc đối với các liệt cường, có thể gượng chen vai thích cánh với các nước tân-tiến được. Trong quãng thời gian ngẫu-nghiến, trí-não tựa hồ như rửa đã thâm-niên, trí đương thủ-cựu đột-nhiên quay hẳn về cảnh mới. Nay hễ chước người lập xưởng này, mai lập nhà máy nọ, quyết xuất đầu lộ diện ra để đối-thì với chư-bang. So vào với các nước bán-khai, phẫn tiến-thủ của người mình có lẽ đạt được vậy.

(*Còn nữa*) Ng-văn-Long

CHÁY RỪNG

Ở Cannes có tin đến nói rằng tại núi Esterel có xảy ra hỏa tai. Hại nhiều. Ba người bị cháy ra than.

Trong quận Var, quận Hérault và quận Pyrénées Orientales nhiều nơi rừng cũng bị cháy.

MỘT VIỆC ĐẦU ĐỘC GIA-MAN

Thượng-hải có tin đến nói rằng tòa án Hàng-châu kết án xử-tử Yu-tring, nguyên hội-trưởng hội học-sinh Trung-hoa, và hai người bếp tên là Chienshia và Paisong can về việc định đầu độc tất cả học-sinh trong hội ấy, và làm chết mất 27 người học-sinh trong tháng Février mới rồi. Cứ như những lời khai trình tại tòa án, thì vì Yu trót tiêu mất 200 đồng bạc của hội, nên mới làm cái thủ đoạn ấy để giấu đi. Hai tên bếp cung rằng Yu cho chúng 30 đồng bạc để chúng ăn trộm nhân-ngôn trong nhà thí-nghiệm khoa học mà đầu độc.

Cuộc thi thơ

Của Hoè-huy-Quỳnh nữ-sĩ

CCCCXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Quang cảnh ngày thêm đẹp lạ lùng.
Thà Tử-y nguyện nơi thánh-miếu,
Nhị Nàng thay đổi lối nho-phong.
Trống khua Âu-học vang Nam-Việt,
Chuông rộn tân-trào khắp Á-đông.
Đàn hạnh đã lâu thừa tiếng mỗ,
Tấm lòng ngưỡng mộ cứ tôn sùng.

CCCCXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Miếu cũ ngày nay đạo vẫn sùng.
Rộng rãi sân hiền, cùng cửa thánh,
Vững bền sông Nhị với non Nùng.
Một bia khoa giáp đêm trăng chiếu,
Sườn gác khuê vân buổi gió lồng.
Những khách làng nho qua trước Giám,
Đình ninh cứ giữ tấm lòng trang.

Ng-huy-Diệu
Ký-lục tòa Thống-sứ

CCCCXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vẫn y nhiên đạo chẳng cùng.
Chòm hạnh trăng lồng in bóng phượng
Khang Nàng khói tỏa ngát mây rồng.
Mặc trời tang hải xoay vòng lộn,
Vững đất cang thường đứng ngửa trông
Ơn thánh giáp công cho học-giới,
Cả đường nữ học cũng hanh thông.

Nguyễn-thị-Quảng
53, Rue Jules Ferry, Hanoi

CCCCXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Mấy triệu tiên rồng vẫn kính chung.
Cao ngất trời Nam tòa miếu vũ,
Thơm lừng đất Bắc tiếng văn-phong.
Xung quanh cỏ-thụ cây rườm tốt,
Trước cửa nọng hồ nước vẫn trong,
Gác Lý bia Lê còn dấu cũ,
Xuân thu trỏ-đặt vẫn tôn sùng.

Đặng-đình Giu
62, Rue des Tasses, Hanoi

CCCCXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Danh miếu thêm hoa tiếng Lạc-hồng.
Nền thánh nguyện gần đô-đế cũ,
Nhà nho noi dấu vị vương sùng.
Non Nùng nước Nhị cao và rộng.
Cửa Khổng sân Trình vững chửa long
Thánh trạch đời đời đào ghẻ-gớm nhỉ,
Trai nên hào kiệt gội ơn hùng.

Ng-trọng-Trí
Chez Nam-hiệp, Hà-tĩnh

CCCCXVII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Tuyên thánh đường đàn kỷ-niệm chung.
Tòa rộng dãy dài nền nếp cũ,
Bến vàng bia đá khói hương xông.
Nguồn ơn lai láng dòng sông Nhị,
Gốc đạo cao chen ngọn núi Nùng.
Danh-giáo đây là nơi lạc-địa,
Ngửa trông ai chẳng cũng tôn sùng.

Nguyễn-đình-Chi
Trợ-giáo Dinh-Bơn, Bắc-giang

CCCCXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Khổng này ai có nhớ không ?
Đất Bắc xưa gây nền giáo-dục,
Trời Nam nay vẫn nếp nho-phong.
Mênh mông bể thánh làn sông Nhị,
Rậm rạp rừng nho nẻ núi Nùng.
Công đức còn ghi lăng miếu cũ,
Ngàn thu lừng lẫy khắp phương đông

Lương-văn-Tích
67, Rue des Tasses, Hanoi

CCCCXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu xây nên tự Lý tông.
Trăng Giám nền bia riêng tỏ trước,
Giải Bồng bảng Tảo một non sông.
Vui trong danh-giáo nhà Chu Khổng,
Vẻ rạng kinh thành của phận Uông.
Trung Bắc lại nay mừng hội mới,
Cùng tường mến điểm tiếng Hồng chung.

Phùng-văn-Giáo
Làng Bát-tràng, Gia-lâm

CCCCXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo trông cao một tấc lòng.
Đường bệ trời Nam cùng cõi Bắc,
Tinh anh sông Nhị hợp non Nùng.
Đức tôn thượng-đẳng thân hiền thánh
Tài đáng trung-châu nổi đỉnh chung.
Trọng học thành hoàng khoi mạch Lý
Văn-minh thế giới tượng hình dung.

Phùng-văn-Trương
Làng Bát-tràng, Gia-lâm

CCCCXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tôn-miếu khai khoa tự Lý tông.
Tỏ tượng học cung dòng mạch Nhị,
Bụng bia tiến-sĩ ngất non Nùng
Trăng soi Lăng bạc màu vân thảy,
Gió thổi Hoàn-gươm nỗi bất phong.
Cảnh đẹp Đông-kinh nên tuấn kiệt,
Đời đời vinh phát nức non sông.

Phùng-v-Xa
Làng Bát-tràng, Gia-lâm

CCCCXXII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Cơ sở văn-minh giống Lạc-hồng.
Thành quách Lý triều nay đổi kết,
Cung tường thánh miếu vẫn rêu phong.
Một nền đạo đức nguồn Thù Tứ.
Lan mạch đi luân khắp Nhị Nùng.
Theo dõi ông cha gìn giữ lấy,
Muôn đời hương lửa vững non sông.

Nguyễn-phẩm-Thụ
Agent technique Irrigation, Thanh-hóa

CCCCXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu gầy nên tự Lạc-hồng.
Nước Tứ sông tràn nơi bến Nhị,
Khói hương thơm ngát chốn non Nùng
Mấy hàng bia dựng trơ màu đá,
Một gặng thông reo trải tuyết đông.
Ấn Á văn-minh nay gặp hội.
Ai ơi đạo Khổng phải tôn sùng.

Nguyễn-văn-Minh
Kế-toán Kho-bạc, Haiphong

CCCCXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Khổng còn ghi cõi Á-đông.
Lầm-liệt cung tường nơi Hiến-giám,
Ung nghi sẻ ngọc chốn tiên-cung.
Trên hàng bia đá rêu mờ tỏ,
Dưới bóng sao khuê vẻ nhạt hồng,
Vua Lý dựng lên văn-miếu đó,
Trải bao thế-kỷ khói hương chung.

Đặng-Huy
38, Rue des Tasses, Hanoi

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	25 độ
15 giờ	26 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 20 Août 1923, giá bạc ở kho Nhà nước định là 9 l. 08.

Tin tàu. — Tàu *Kersaint* tới Saigon ngày 20 Août.

Ngày nào quan Toàn-quyền Merlin tới Hanoi. — Ngày nào thì vẫn chưa quyết định, song cứ như sự đã dự-định trước thì vào khoảng hạ tuần Septembre, vì trước khi ra Bắc ngài còn ở lại Kinh chừng năm sáu ngày. Nhưng nay mai sẽ có nghị-định về cuộc nghênh tiếp ngài tại Hanoi.

Quan Phó Toàn-quyền về Hanoi. — Quan Phó Toàn-quyền Robin đi Saigon đón quan Toàn-quyền mới từ mươi hôm trước thì chiều nay hoặc sáng mai sẽ về đến Hanoi.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 16 giờ sáng đến 18 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con, mọi bệnh

Quan Thống-soái Blondlat. — Quan Thống-soái Blondlat về Saigon đón quan Toàn-quyền Merlin đã ra tới Nha-trang sáng thứ bảy. Ngài còn đi thanh-tra ở Huế cho đến 24 này mới về Hanoi.

Hội-đồng Bảo-hộ. — Ngày thứ bảy vừa rồi, hội-đồng Bảo-hộ đã họp, trong những việc đã bàn thì có những việc sau này :

Việc công-ti than ở Bắc-kỳ xin khai hầm đá ở Quảng-yên ;

Việc Mme Ng-thị-Mau xin một miếng đất công-thổ ;

Việc M. Dương-đức-Thanh xin khai hầm đá ;

Việc nhường cho Công-sản hai miếng đất ở Phú thọ ;

Việc Bảo-hộ và thành-phố đổi đất cho nhau, vân vân.

DƯƠNG BÁ-TRẠC
ET
TĂNG-KHÁNH-LONG
dit **ĐÔNG-NAM-MỸ**

Dệt lãnh lụa, vải-mản, khăn mặt, đóng giày tây, giày ta, va-ly, làm mũ (nón), khăn sếp, ghế mây, và buôn đủ các thứ hàng Bắc-kỳ, bán cắt và bán lẻ.

Tổng cục : Hà-nội phố hàng Bông, số 152.

Phân cục : Sài-gòn đường Catinat, 10, đường Bonnard, 90.

Công-sưởng tại Thái-hà-ấp.

Hàng tốt giá hạ, quí-khách chiếu cố xin cứ gửi thư về ĐÔNG-NAM-MỸ số 152, Rue du Coton, Hanoi.

2095

Xã Hauviné đối với thành-phố Hanoi. — Xã Hauviné bên Pháp là nơi bị quân Đức tàn phá trong khi chiến-tranh mà thành-phố Hanoi ta trợ cấp cho là sau nuôi thì ngày nay đã dần dần tu-phục lại rồi, xem mấy lời trong báo *Le Nord-Est* ở thành Reims ngày 5 Juillet mà báo *Avenir du Tonkin* ở Hanoi có trích ra như sau này thì rõ vậy.

Giáp cho con nuôi thành-phố Hanoi

Báo *Avenir du Tonkin* ngày 14 và 15 Mai có đăng rằng trong ngày lễ Jeanne d'Arc tại Nhà-thờ Hanoi có quyên được 163 p 30 tính ra số bạc 8 francs thì cộng thành 1.306 francs 40 centimes giáp cho xã Hauviné là con nuôi thành-phố Hanoi.

Ta xin thay mặt nhân-dân xã Hauviné mà cảm ơn tấ những người Hanoi đã có lòng quảng-đại giúp cho luôn, nhờ vì tấm lòng ấy mà chẳng bao lâu nữa hạt ta sẽ có đèn điện.

Vừa rồi ta có đến thăm xã Hauviné xem ra đến mùa đông này thì sẽ có đèn điện. Việc đặt dây điện ở các phố đã gần xong, và các tư-gia cũng đương mắc dây vào trong nhà.»

Tiệc tháng hội Khai-trí. — Tiệc tháng hội Khai trí tháng này định vào ngày chủ-nhật 26 Août hồi 7 giờ tối.

Tiệc xong đến 9 giờ có chớp bóng và hòa nhạc.

Các ngài hội-viên có thể đem cả gia-quyến đến, duy trẻ con thì xin đừng đem những cô cậu còn nhỏ quá.

Ngài nào muốn dự tiệc hoặc muốn đem gia-quyến đến dự tiệc, xin cho biên tên và biết số người trước.

Ngài nào không dự tiệc, đúng 9 giờ mời đến xem chớp bóng và nghe hòa nhạc

Cảnh-nông hội tinh. — Thăng độ tứ bang : M. Gardie.

Thăng độ ngũ bang : MM. Cerulp, Carrel, Farnut, Labaste, Malpruch, Marotte, Millet, Vacherel, Charleville

Bán một khu đất 200 thước, ở đường số 88 và 89 (gần phố hàng Bún) gần sông, làm nhà ở cực mát, vì ba mặt đường, hay làm xưởng xẻ thì tiện lợi lắm.

Hỏi tại phố hàng Trống, số 1, Hanoi.

3666

Tòa án Trùng-trị. — Sáng hôm nay, tòa án Trùng-trị xử những việc sau này :

Việc tàu thủy đánh đâm thuyền. — Về việc tàu *Bình tiên-hoàng* đi đến địa-phận Sơn-tây vô ý đánh đâm một cái thuyền chở gạch chết mất một người đàn-bà mà trong báo đã đăng trước thì nay tòa tuyên án phạt tên Ngô-văn-Tựa cầm lái tàu ấy ba tháng tù và 3000 quan. M. Bạch-thái-Bưởi là chủ tàu ấy phải chịu số tiền phạt ấy.

Việc chực lấy bài thi. — M. Trần-văn-Bích làm thư ký ở sở Học-chính Đông-pháp bị thưa rằng trưa hôm 23 Mai vào nhà giấy chực mở ngăn kéo bàn để lấy bài thi mà trong báo trước đã có nói, hôm xét không đủ chứng cớ nên tha cho.

Việc đánh nhau ở Bạch-mai. — Nguyễn-đức-Kiên nhà ở phố hàng Bông bị thưa rằng chiều tối hôm 30 Juin vào hát nhà trò ở Bạch-mai gặp Phó Chinh là người thù của mình, khiêu bảo nhau, rồi cầm dao đâm bị thương nặng. Hỏi bảo ấy cũng vì đương hát nhà trò thấy mấy người đàng bên nguyên say rượu vào tìm nhời khêu chiến, vì thế rồi hai bên đánh nhau, trong lúc đông người không biết ai đâm phải bên nguyên. Tòa hỏi chứng tá và nghe nhời luật-sư hai bên rồi hoãn lại để nghị án.

Bảy tờ hành-hung với chủ. — Tòa phạt tên Lê-văn-Phác là bồi phải 1 tháng tù và 25 quan về tội đối tiền công rồi sinh sự cãm ỏ đánh chủ bị thương.

Còn nhiều việc nữa, chiều hôm nay đang xét.

Quan Độc-tơ Bi-cơ-man

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh sốt thường, cảm và nặng nước, các bệnh lậu, giang-mai, lở, đau mắt, các chứng sài trẻ-con.

Phòng khám bệnh chữa tại phố hàng Giò, số nhà 33, Hanoi ông nói 314.

Quan Độc-tơ có cả nhà cho người đi, người ốm đến nằm, ai cần lại hỏi. 2062

Tòa án Đại-hình. — Báo *Courrier d'Haiphong* có đăng rằng :

Việc một ông quan Tây trong ngạch Kiểm-lâm phạm tội tiêu tiền công thì đến vụ đại-hình tháng chín tây sẽ xét. Còn việc tên Phạm-v-Uyển và đồng đảng phạm tội lưu-hành giấy bạc giả cũng xét trong vụ ấy.

Nghỉ phép. — M. Phạm-gia-Năng, tri-huyện hạng nhất tại huyện Tiên-lữ (Hưng-yên) được nghỉ phép 15 ngày.

M. Ng-trọng-Khôi, hậu tuyển tri-huyện, trợ-tá huyện Tiên lữ, được quyền huyện ấy trong khi M. Phạm-gia-Năng nghỉ vắng.

Ngạch Học-chính. — M. Đỗ-như-Hoàng, trợ-giáo thực-thụ hạng tám bổ vào tòng sự tại trường khu Trung ương Hanoi từ ngày 10 Août 1923 thì lương bổng và phụ cấp kể từ ngày 10 Septembre 1923 trở đi sẽ tính vào sổ dự toán Bắc-kỳ.

Ngạch khán hộ. — Các thầy khán-hộ tập sự tại nhà thương Hanoi có tên sau này đổi đi :

Phó thọ : MM. Lê-đình-Gia, Ng-v-Lợi

Ninh-bình : M. Phan-v-Bình. M. Ng-v-Mai, *Vaccinateur* hạng sáu lại Hanoi nay đổi đi Hải-dương thay M. Lê-v-Cân bị bệnh.

Mất của. — Một người Tây làm công tại công-ti Văn-nam trình mất cái giấy bạc một trăm.

Ăn cắp của chủ. — Tên Đinh-v-Khoát, Vũ-văn Lạc, Lê-đình-Tung là ba người thợ may ở hàng Ngang ăn cắp của chủ một trăm rưỡi đồng mà trong số ấy đã lấy lại được 130 đồng thì nay đã bị bắt giam để xét.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Gạo xuất cảng. — Số gạo chở đi Hương cảng trong ngày thứ bảy 18 Août 1923 lối cả là 46.000 kí'os.

Tin tàu. — Số tàu đỗ trong cảng ngày 17, 18, 19 Août như sau này :

Tàu Pháp : Verdun, Donaumont, Kaiping, Van-Vollenhoven, Sông-bờ, Sông-ma, Sông-Giang và Hanoi.

Tàu Anh : Lac-Sang.

Tàu Nhật : Sheko-Tan-Maru.

Tàu Trung-hoa : Pao-Minh.

Tin buồn. — M. Guillerme Albert, coi Đề-lao của thành-phố, vừa tạ thế đêm thứ bảy rạng ngày chủ-nhật. Bởi bảy giờ sáng, ngày thứ hai 20 Août, đã cất đám, an táng tại nghĩa-địa Tây phố Hải-dương.

Nạn ô-tô. — M. Bạch-thái-Bưởi có trình tại sở Cảm rằng hồi 18 giờ, ngày 17 trước, ông đi ô-tô ở Hanoi về đến gần nhà máu chai ở Công-mỹ thì đè phải một người vô ý chạy qua đường. Người ấy hơi xây sứt ở chân đã về nhà để được thuốc thầy.

Bắt chó. — Sở Cảm vừa bắt được 5 con chó tà và 1 con chó tây chạy ở đường đã giải vào nhà nuôi súc-vật.

(*Xem trang thứ ba, cột thứ hai*).

Tin nước lên xuống

Trên sông Hồng-hà

	19 Août hồi 6 giờ	19 Août hồi 18 giờ	20 Août hồi 6 giờ
Lao-kay	80.80	81.70	81.90
Yên-bay	30 53	30.73	31 33
Việt-trì	15.02	15.11	15.26
Hanoi	10.31	10.47	10.69
Vạn-yên	11.70	»	
Hòa-bình	7.79	7 74	7 96
Tuyên-quang	10.05	10.02	9.70
Phú-doan	24.23	24.31	24.33
Phủ Yên-bình	4 24	4 20	4.25

Trên sông Thái-bình

	19 Août hồi 6 giờ	20 Août hồi 6 giờ
Thái-nguyên	22.23	22.00
Lim	3.60	3.98
Phả Lạc-thượng	5.42	5.20
Đáp-cầu	5.51	5.52
Phả-lại	4.13	4.31

Số 4

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(*Trinh-thám tiểu-thuyết*)

PHẠM-BÙI-CẨM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin dịch ra để công-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-nhàn khiển-hứng trong khi tửu-hậu trà-dư!

Người con gái ấy cứ đầu đi qua, trông không rõ mặt, nhưng ngắm bóng dáng thì dường như đương độ đào tơ! Mọi người trông thấy người con gái ấy, đều ra ý kính trọng, chứng như một người vào bực thượng-lưu vậy. Song không phải vì thế mà tôi lấy làm lạ! Lạ rằng khi người ấy đi qua, mái nước hoa ngào ngạt, khiến cho tôi lại sực nhớ đến cái việc đêm qua. Mấi tôi được ngửi cái mái nước hoa ấy, lần ấy là lần thứ nhất, xưa nay chưa từng được ngửi cái mái nước hoa như thế bao giờ. Từ lúc đó đến giờ, chẳng qua mới vài tiếng đồng-hồ, lẽ nào đã quên đi được.

Người ấy lấy thìa khóa đưa cho viên thủ-quĩ. Viên thủ-quĩ lại trao lại cho người ấy mấy phong thư. Người con gái nhận thư rồi, lại đi qua trước mặt tôi, hình như biết có tôi nhìn, nên cũng đưa cặp thu-ba nhìn lại, ra ý không bằng lòng. Điều đó tôi cũng không hiểu tại sao cả. Đưa thị-tỳ cũng trừng mắt trông tôi, dường như bảo tôi sao lại dám sỗ sàng nhìn đến một vị quí nhân thế! Cả đến con chó con, cũng hầm hè cậy thế! Song tôi cũng chẳng quản chi những điều đó, cứ nghiêng mình trông theo người con gái cho đến lúc ra. Khi đứng trong thang xuống, tôi thấy nàng ghé tai nói nhỏ với đứa thị-tỳ, tôi liền chạy ra cửa xem, bấy giờ mới trông rõ mặt. Thì ra một người nhân sắc tuyệt vời, đáo tơ đương độ, hải-đường mơn mởn chiều xuân, muốn chừng như người ngoại quốc, song không chắc là người nước nào. Tóc tốt như mây, không phải màu vàng, mà cũng không ra màu xám. Nàng đứng quay lưng lại tôi. Tôi nghĩ bụng con thị-tỳ kia chải tóc cho nàng, cũng là một việc rất khó vậy! Một mớ tóc mây, che trùm trước trán... Cổ cao ba ngấn,... da trắng nõn nà, nếu mặt dịu không thì lại nói không thấy một tí nà. Ông nói thế thì thật tôi lấy làm không bằng lòng lắm.

Tôi nói :

— Ông không bằng lòng u! Tôi nói nhỏ mấy câu... Mặt tôi tuy dầu dãi phong trần; song hãy giờ trên má cũng thấy bừng bừng hơi đỏ... Một đóa danh hoa, thuở tha trước giờ... bóng hồng nhác thấy..... lòng nào mà dễ cầm lòng.....

Ngay lúc đó thang máy từ từ lên, chủ nhân cũng lên chuyến thang ấy, sau lưng có viên thư-ký đi theo. Chủ nhân diện mạo cũng tầm thường, râu tóc đều sẵn trọ cả; thân thể đầy đà, mặt mũi đầy đặn, trông thấy người con gái liền cất mũ chào, người con gái liền đáp lại, chủ-nhân chào người con gái xong, bèn nghiêm nét mặt lại mà hỏi tôi rằng :

— Ông Khảo-tôi-tê ơi! Nghe ông có điều chi muốn nói đấy.

Tôi bèn đưa trả bức thư, rồi nói :

— Tôi có điều chi lầm lỗi, xin chủ nhân nói cho tôi hay.

Chủ-nhân xem thư, mỉm cười mà rằng :

— Cứ như những việc ông làm đêm hôm qua, thì thật nhà hàng không sao có thể dung cho khách được. Ông bảo có người cố xức dầy cửa vào, thế mà lên bỏi-phòng thì lại nói không thấy một tí nà. Ông nói thế thì thật tôi lấy làm không bằng lòng lắm.

Tôi nói :

— Ông không bằng lòng u! Tôi cũng lấy làm không bằng lòng đấy, ông ạ. Tôi đến đây chẳng qua là một người khách qua đường, thế mà đang đêm có kẻ dám phá cửa phòng tôi mà vào. tôi xuýt chết vì tay chúng. Lại còn một người tôi không biết là ai, chẳng hay người ấy đã bị chúng giết hay chưa. Cứ thế thì đáng lẽ ông phải xin lỗi tôi mới phải; chớ sao ông lại còn đến đây mà vẫn tội tôi là nghĩa làm sao?

Chủ-nhân rụt-rè nói :

— Tôi không đem linh tiền-cảnh đến hỏi ông, thế cũng đã là may cho ông rồi đấy. Tôi là chủ, nếu tôi mà biết trong nhà hàng tôi lại sẩy ra những việc lôi thôi thế, thì có lẽ ông cũng chẳng yên nào!

Nói rồi muốn trở gót đi ra.

Tôi cố sức ngăn lại, mà rằng :

— Ông không nói nữa, nhưng tôi cũng nói! Tôi giận cướp chẳng phải, vô lại thì không. Đường đường chẳng là một kẻ thân khâm trong hai phủ, và lại một nhà thế-phiệt là họ La-tư, ông La-tư Bảo-tinh, thường đến hàng ông đây, chính là anh tôi đó. Chẳng lẽ tôi nữa rồi ông lấy ông đến đây. Tôi đến đây là vì việc đánh quần, ông cứ đem tên tôi mà hỏi mọi người xem; những người biết tôi, chắc không phải là ít vậy. Việc đêm qua tôi nói ông không cho là thật, song nếu đến quan, thì chắc quan sẽ tin lời tôi hơn là lời ông vậy. Bằng ông còn cứ lời thôi, thì tôi xét lại sở tuần cảnh, xin quan tra xét cho ra việc này, tôi mới nghe.

Tôi nói xong, chủ-nhân cũng có ý chột dạ, liền bảo tôi rằng :

— Cứ như lời ngài nói đó, thì có gì là bằng cớ không?

Tôi nói :

— Có, ông thử rỏ từ bảo Phi-khắc ra mà xem, trong đó có in tấm ảnh của tôi đấy.

Tôi đến đây là chỉ ý đến để đánh quần ở Tư-khắc. Nếu ông không tin tôi là người có danh-giá, thì xin ông qua bộ vào trong phòng, tôi sẽ đưa ông xem những thẻ-trát của các bộ-đanh nhân.

Nói đến đây, tôi liền trỏ một người viên đứng cửa mà bảo chủ-nhân rằng :

— Ông có hiểt người kia không?

Chủ-nhân liền bước ra, nghiêng mình thì lễ mà rằng :

— Khước-nhi-tư Bảo-tinh! Tôi xin kính-chào ngài.

Người ấy là một người trẻ tuổi, đội mũ rơm, vận quần áo dạ Hoà-lan. Lũng thũng bước vào, trông thấy chủ-nhân chào, cũng sẽ gật đầu đáp lại. Rồi đó chạy lại bắt tay tôi, mà rằng :

— Hôm nay đến chơi, cốt để xem ông đánh quần, chớ cũng không có việc gì khác.

Nói xong lại lũng thũng bước đi. Chủ-nhân thấy thế ra chiều ngần ngại, sẽ nói với tôi rằng :

— Ông Lôi-khắc-tê ơi! Xin mời ông vào nhà riêng, tôi sẽ thưa cùng ông một cán chuyện kín.

Tôi liền đi theo vào phòng trị-sự, chủ-nhân đóng cửa lại, trật mũ để lên bàn rồi nói :

— Gian-phòng ngài trọ, tôi đã tìm khắp cả, tuyệt không có hình tích chi. Thế thì những lời ngài dạy, hà không phải là câu nói vô bằng đó sao?

Tôi nói :

— Ông cứ thì quanh ở trên cánh cửa, thì có lẽ cũng không biết rõ gốt đầu! và chẳng việc đó là chuyện-trách của lẽ tôi đòi, có lẽ gì mà ông chẳng ; ? Nếu ông muốn biết điện-mạo tấm vóc bu người ấy, thì tôi đây có thể kể rành mạch được cho ông nghe.

Chủ-nhân liền lấy bút giấy mà rằng :

— Xin ngài thử nói xem!

(*Còn nữa*)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ - Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
BÁO THỨC
KIỂU PHÁP
Máy kỳ-mi
Ý thượng hạng
Mặt pờ kim
có chữ dạ-quang
ĐỂ BÁNH 6 NĂM
Giá..... 5 $ 00
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
3008

山 KHƯƠNG-SƠN 姜
Chủ nhân : PHẠM-ĐÌNH-ĐIỂM
Hanoi, n° 29 Rue de la Soie, Tonkin
Bản-hiệu bán tạp hóa, có xưởng dệt ở làng Khương-trung Hà-đông, dệt các thứ màn rộng khổ, các thứ vải, và khăn-mặt v. v.... bán buôn và bán lẻ.
Các quí-khách ở xa có cần đáng nên viết thư về, bản-hiệu sẽ xin hoan-nghênh tử-tế. Có gửi hàng theo lối lĩnh-hóa giao-ngân (contre remboursement).
3004

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thương thọ độ nhứt đẳng Bắc-đẩu bội-tinh.
Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat Casablanca Port-Saïd (Ai-cập) Hué.
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ
— chiều 14 — đến 17 —
KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1 $ 50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 38, cuối nối số 206
3018.

Vì dùng không hết mà bán
MỘT CÁI XE Ô-TÔ "FORD"
Còn tốt lắm, máy hút dầu sang hiệu "Zénith" (Carburateur Zénith), đèn điện và đèn đất.
Hỏi tại : M. Moisan, Société des Tuileries, Đáp-cầu. 3058

XIN XEM CHO KỸ
Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua lấy những thứ khác, sau nhờ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính-trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :
• Nhà Bán-thuốc Ed Montéa có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 56, Hanoi.
Nay kính,
Ed. MONTÉA,
56, Rue Paul Bert, Hanoi.

Savon Cadum
Để rửa mặc và tắm.
Savon thường làm hoặc nhiều muối, hoặc dầu-mỡ không được trong sạch cùng nhiều môn độc khác làm cho nước da mất sự mịn của nó.
Muốn biết savon tốt hay là xấu thì lấy chốc lưỡi mà thử nó. Nếu nó chắc cũng làm chốc lưỡi nóng, thì savon đó làm nhiều muối, chắc nó phải làm dày nước da.
Savon Cadum bào chế một cách kỹ lưỡng và trong sạch; chẳng những là nó làm cho nước da trở nên mịn, mà lại làm cho lỗ chơn lông được khoẻ khoắc.
Trong mình ta đến cả lỗ theo chơn lông, nếu những lỗ ấy bị bụi-bặm bịch lại, thì nó mọc ra u, nẫu cùng mình.
Bọt và nước Savon Cadum thấm vào chơn lông, rửa đồ nhơ-nhớp mà làm cho cái da cuả ta được khoẻn khoắc và mình luôn luôn.
Dùng Savon Cadum lấy làm lịch kém, gì người ta dùng nó không bỏ chốc nào, mà lại lâu bằng hai cục savon thường.
Giá mỗi cục Savon Cadum là hai quang.

祥利裕
YU-WO-TSEONG
Grand magasin de soieries Chinoises et Annamites
VENTE EN GROS
68, Rue des Cantonnais, 68
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 258
Bản-hiệu bán sỉ thứ hàng Tàu và hàng Ta ; hàng nào bán, không bán lẻ mà không gửi kiểu mẫu đi tức nơi.
Hàng Nhu có những thứ Trung-hoa làm ra, cho nên quí-khách mua được giá rẻ rồi về bán các hiệu khác, vì các hiệu đó cần phải nhờ lại cửa bản-hiệu ; nếu quí khách mua cần bản-hiệu, thật là buôn lại gốc, bán lại ngọn. Vậy xin các quí-khách chiếu-cố mới nhất hàng tốt, giá rẻ.
MUỐN BUÔN : Các thứ hàng thật tốt thật rẻ, gửi sẽ xin gửi mẫu lại, bảo-hiểm xin giá giá rẻ con
Nay cáo bạch
3010 YU-WO-TSEONG

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Xin tôi trước để quí-khách biết chơrăng: Đến tôi thứ tư 22 Août này bản-hội lại diễn tích :
BỐI CHỮ BỒNG TÂM
lần thứ tám.
Bán vé từ tôi thứ ba và ngày thứ tư
Tối thứ hai 20 Août 1923
Diễn hai tích
Tích thứ nhất :
NGHĨA HỒ BÁO ÂN
Tích thứ hai :
HOA DƯƠNG TIÊU LỘ
Tối thứ ba 21 Août 1923
Diễn tích
CHỈ THẢM TƠ MÀNH
Khách tình muộn tiếng nam mô,
Sáng tình chim nỗi hữu nhờ vì tình.
Còn cần tạo-hóa công bình,
Nhưng ai tính hiểu tại mình đa đoan.

Các ông chủ-nhà, các ông thầu-khoán và các ông buôn-bán !

Các ông nên xem cả các hạng sơn, chỉ có thứ này là tốt hơn cả, bền hơn cả ; vì thứ sơn STANDARD này là thật sơn tây của những tay *chuyên-môn người Đại-pháp* chế ra.
Nên hỏi giá ở « *Société Française des Couleurs et Peintures Métalliques* STANDARD », Julien & Fortin, số 8, đường Gia-Long, Hanoi. 2063

Giập liền vài hoa. — Không hiểu vì cớ gì, mụ Lao chi, 55 tuổi và thím Tsan-chi, 21 tuổi cùng ở nhà số 163 phố Tonkinoise, giập vài đánh đập à Yết Sinc là gái thanh lâu ở đường Chavassieux số 52 Á Yat Sine đề làm đơn kiện tại sở Cẩm việc ấy.

Xe đụng nhau. — Bữa giờ rưỡi sáng ngày thứ bảy ở đường Chavassieux có chiếc xe gỗ T. L. 233 của hiệu Ng-văn-Lâm đe tên phu kéo không đi về bên tay phải của mình bị chiếc xe ngựa chạy đường Lạch-tray Chợ-sắt va phải. Chiếc xe sắt hư hại ít nhiều, nhưng may không can gì đến người cả.

Hai chú bị bắt. — Chú Vong-a-Moui, 28 tuổi, can luật trục-xuất cảnh ngoại và chú Tai-pac, 66 tuổi, vô nghề-nghiệp can tội đu đăng đều đã bị tổng giam tại sở Mật-thám để xét hỏi.

Trộm chăng. — Tên Trần-v-Quế, 25 tuổi là phu khiêng hàng, bị bắt được đêm khuya vào sở Xuong-tân bên Hạ-lý.
Tên Trần-v-Hiền, 29 tuổi, vô nghề-nghiệp, vô gia cư, đang đêm lén cửa vào một nhà ở phố Chavigneau.
Tên Phạm-v Nhị, vô nghề nghiệp, bị bắt được ở Hạ-lý đang xách một con gà mà hỏi thì nói lúng túng.
Đều bị giải cả vào sở Cẩm.

HÀ-ĐÔNG

Đàn điện. — Từ ngày đầu tháng đến nay ở thành-phố ta đã thấy công-ty đèn điện cho người về trồng cột để chăng giây dẫn điện ở nhà máy Hanoi về và cột đèn. Công việc làm xem ra rất chóng, chắc chỉ độ vào quãng đầu tháng mười tây là đã có đèn.
Trong việc trồng cột chăng giây điện có một điều đáng phàn nàn là việc chặt cây, suốt bên về đường, về phía sắp chăng giây điện, mất đến mấy chục cây bị chặt sát đến tận gốc. Tuy việc ấy cũng là bất đắc bất nhiên, nhưng ta cũng mộc ao rằng những phố sắp dựng cột đèn sau này giá có thể đừng chặt cả cây, chỉ chặt những cành có thể vướng vào giây điện thôi, thì thật là may lắm.
Một người dân Hà-đông H. D. lại cáo

Nạn ô-tô. — Hồi mấy giờ chiều chủ nhật vừa rồi, có một qui quan đi thăm nước ở sông Đáy, tới bến đò Mai-Lĩnh, vì đông người kẻ chạy ngược người chạy ngang, thì người tài xế lái tránh một người chạy qua trước ô-tô cho nên xe đâm ngay vào một cái quán vỡ cả kính và đèn. Ở trong quán có một người đàn bà đương ăn cơm, chạy không kịp, bị xe chạm phải đài bị thương. Người đàn bà bị thương ấy đem ngay lên xe đưa về nhà thương tỉnh để điều trị.

PHÚ-YÊN

Sự hại về nước mưa ở phủ Yên-lãng và huyện Đông-anh. — Ở cõi nhà quê, phần nhiều chuyên về nghề làm ruộng là cách sinh nhai, thế mà vụ chiêm vừa rồi thì nắng chang chang hàng mấy tháng, nên mùa vật đều khô héo mất cả, mười phần vị lắt đã được một hai, dân tình rất đỗi khốn khổ, đành phải chịu bữa khoai tàu tảo cho ngày qua tháng lại, mong chóng đến vụ mùa ; nhẫm vào khoảng tháng năm, tháng sáu cách giêm ngày lại được trận mưa, ông già cày cấy rút thuận hòa mà xem những lúa mà lại chóng tốt tươi hội phần ; đâu đâu chẳng đều mừng thầm là giời đã thấu tình cảm dân gian mà bù cho vụ mùa này kéo lại. Ngờ đâu vào ngày 13, 14 Août này, mưa suốt ngày đêm hình như trút nước, thôi thì ruộng nọ tràn ruộng kia, nước trào lên trên lúa, ngó ra đồng thì lúa đang xanh tốt hàng mấy vạn mẫu mà đổi ngay ra mông mênh bát ngát, trắng xóa một màu, sự vui đâu biến mất, mà sự buồn lại hiện ra, cảnh thượng ấy thì dầu sắt đá cũng phải đau lòng sôi ruột, bút mực nào tả cho xiết. Ngẫm giời cao cứ đất dày, tình dân khổ hại có hay chăng là.
Thôi việc nắng mưa đành tại giời, còn việc ngăn trở là tại người không sai ; bởi là hai hạt Yên-lãng Đông-anh nước mưa tiêu về cống Vực-dê mấy năm trước mưa to cũng nhiều, cống ấy không đóng, nước tiêu đi được, nên không phải hại bao giờ, nhưng năm nay không biết tại vì đâu mà cống Vực-dê đóng chặt lại ; cho nên nước ở lên, đồng điền hóa bể dân cư bị ngập ; như thế thì dân gian biết trông cậy vào đâu. Có một điều đáng sợ nữa là dân tình đã đói khó, thì sơ hàn thiết thân, nhân tâm làm càn ắt sinh ra trộm cướp sự trị-an khó giữ được yên lành, ấy cũng là bởi tại mất mùa mà gây nên vậy.
Bởi thế tôi chẳng quản lời thô-thiển mà giãi bày những sự thiệt hại của hai hạt Yên-lãng, Đông-anh về việc đóng Vực-dê mà sinh ra, xin qui bào lấy lẽ công bằng mà đăng báo giúp, mong tới quan trên lượng thấu tình dân mà mở cống lấy ngay cho, để dân hai hạt được kịp thời tái giá thì dân được đội ơn lắm.
Nguyễn-thế-Trị.

SƠN-TÂY

Đường ngập. — Con đường đi bộ từ Sơn-tây sang Vĩnh-yên, vì mấy trận mưa to quá, bị ngập cả. Cho được tránh khỏi sự nguy-hiểm về đò ngang, thì những hành-khách ở Sơn-tây đi Vĩnh-yên nên hoặc xuôi về Hanoi hay là ngược lên Việt-trì rồi đáp xe-hỏa thì mới tiện.

Xác trôi. — Chiều hôm qua ở bến Sơn-tây có vớt được một cái xác người đàn bà độ 35 tuổi, cao 1 m 55 mặc quần áo nâu, ngâm nước độ 12 hôm.
Mười giờ sáng hôm nay lại vớt được xác một người con gái, trạc 20 tuổi, cao 1 m 45, thân thể lõa-lồ, ngâm nước chừng độ 8 hôm. Cả hai cái không thể xét được căn-cước mà cũng không thấy có vết tích gì đáng ngờ, thì đã cho phép chôn ở nghĩa-địa của hội Tập-thiện.

PHÚ-LANG-THƯƠNG

Đánh nhau. — Hồi tám giờ sáng hôm thứ năm vừa rồi, ở đầu phố Khách có đám đánh nhau kịch-liệt : một người lính cảnh-sát và một người bếp khố-xanh, hai bên ẩu-đả rất dữ dội, sau hết người lính khố-xanh bị đánh đau, người lính cảnh-sát bị cắn ở mấy ngón tay ! Nghe đâu cũng vì ghen tuông mà gây nên cuộc ẩu-đả ấy.

(Xem tiếp thứ tư)

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khoán của HOÀNG-THƯỢNG

• Theo hình tự-nhiên in ra đây, chắc không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình ta, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn đều không ai có thể tin được !
Xin xem-xét và nghiệm-cho kĩ kẻo nhầm lắm !!!

Ngày mùng 9 tháng năm, nhân-buổi Đình-thi ba, tôi Mỹ-tác phương bội chân mặt bằng :
Chiều mùng một tháng sáu tôi MONTÉA qui đáng, có chế nên một thứ Rượu bổ để dùng ngự dụng qua tới hay, đáng nên gia thưởng, trước lạ phê thị, gửi cho qui được không chê đáng để tỏ hành-phí.
• Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2 $ 25 một chai lớn ; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*
Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ-choi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.
Bào-chế MONTÉS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Các thuốc tiếp theo ở trang thứ tư bổ sáp.

98 10

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được gia-trang tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo há có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Bạch thái thường bất-đắc dĩ mới chịu ngồi trên. *Dương-phương* dịch ghế ngồi quay mặt chầu vào. Người nhà pha trà nồng. Khi nồng trà xong, *Dương* ngự-sử nói với *Ngô* hàn-lâm rằng :
— Tiền-đệ sơ-tình không mấy khi sang hầu được, chẳng hay ớ sao hôm nay tiên-sinh lại có lòng yêu mà cho gọi sang chơi ?
Ngô hàn-lâm nói :
— Từ khi lệnh-lang tiến kinh, tôi chưa mời sang chơi lần nào, hôm nay gọi là có chén rượu nhạt để tỏ chút tình, chứ không phải chủ-ý mời lão-tiên-sinh vậy.
Dương ngự-sử nói :
— Hàng con cháu có đâu lại dám đương cái thịnh tình ấy. Hôm nay tiện-nhi cũng bạn xem sách, để toàn không sang, tiền-đệ mới giảng cho biết rằng các bậc phụ-chấp đã cho gọi thì thế nào cũng phải đến. Huống chi lại là chỗ niên-huynh đây thì nghe lời dạy bảo trong một ngày, có lẽ hơn cái công đọc sách 10 năm vậy. Vì thế tiện-nhi mới chịu đi.
Bạch thái-thường nói :
— Lệnh-lang có chí chăm-chỉ như thế, thật là ít có !
Dương ngự-sử nói :
— Tiện-nhi từ bé vốn tính như thế ! Thân-mẫu hằn sợ lao-thần tinh-thần, vẫn thường khuyên can, nhưng hằn không tin lời. Năm trước may đỗ được chút cử-nhân, có người đến mách việc hôn-nhân thì hằn nhất-định chối-từ, suốt ngày lúc nào cũng chỉ khư-khư lay giữ quyển sách, đầu lúc vào thăm tiện-đệ mà cũng quyển sách luôn ở trên tay. Tiền-đệ vẫn thường răn bảo hằn rằng đọc sách không nên mê quá như thế, nhưng hằn không lấy làm nghỉ.
Ngô hàn-lâm nói :
— Đệ là bậc cao tài, mà lại chăm-chỉ như thế, thật là một người đại-chí tiên-sinh có con giỏi thì chúng tôi cũng được ấp phần vẻ-vang.
Mấy người chuyện-trò bỏi lâu thì người nhà vào bầm tiệc rượu đã sửa-soạn đã rồi. *Ngô* hàn-lâm đứng dậy mời mọi người cùng ngồi vào uống rượu.
Uống rượu trong hồi lâu, *Bạch* thái-thường và *Ngô* hàn-lâm vẫn chú-ý để xem-xét những cách cử-động của *Dương-phương*.
Nhiều lúc muốn hỏi thử *Dương-phương*, nhưng hỏi câu nào thì *Dương* ngự-sử lại trả lời thay, thành ra vẫn chưa dò-la được ý người thế nào vậy.
Lại uống rượu trong hồi lâu nữa thì *Ngô* hàn-lâm mời *Dương* ngự-sử thì tiếu lệnh (1) *Dương* ngự-sử trước còn chối-từ, sau mới chịu nhận.
Dương ngự-sử nói :
— Hễ ai gieo được mỗi con Hồng-sắc thì phải uống một chén rượu.
Ngô hàn-lâm nói :
— Nếu vậy để quá, xin nghỉ cách khó hơn một chút.
Bạch thái-thường nói :
— Lệnh đã hạ rồi, cũng không nên đổi, nhưng xin thêm một điều rằng mỗi khi uống cạn chén rượu lại phải đọc một câu sách trong có chữ « *Hồng* ».
Dương ngự-sử nói :
— Vâng !

(1) *Tiếu-lệnh* nghĩa là trong khi tiệc rượu có hạ một cái lệnh gì, thì cho mọi người cùng theo.

Nói xong, liền cầm mấy con « Lục-sắc-tử » gieo vào cái bát lớn thì được một con Hồng-sắc, theo lệnh phải uống một chén rượu.
Người nhà rót rượu, *Dương* ngự-sử cầm uống cạn ngay, rồi đọc một câu thơ rằng : « Sương-diệp *hồng* ư nhị nguyệt hoa » nghĩa là là sương đỏ hoa hoa tháng hai.
Bấy giờ đang về sơ-tuần tháng 10, chính là có bạch-vân hồng-diệp, cho nên *Dương* ngự-sử đọc câu thơ ấy, mới hợp với thời cảnh vậy. *Dương* ngự-sử đọc xong, liền cầm cái bát trao cho *Bạch* thái-thường.
Bạch thái-thường nhường cho *Dương-phương* trước, nhưng *Dương-phương* không dám nhận, *Bạch* thái-thường sẵn gieo, lại được hai con có Hồng-sắc.
Bạch thái thường uống cạn chén rượu thứ nhất, liền đọc : « Vạn lục tùng-trung nhất điểm *hồng* » nghĩa là trong bụi cây xanh có một đóa hoa đỏ, có ý trỏ cái sắc đẹp của nàng *Hồng-ngọc*.
Khi uống đến chén rượu thứ hai, lại đọc : « *Hồng* tử bất đĩ vi tiết-phục » nghĩa là sắc đỏ sắc tía không đáng làm áo mặc thường, có ý nói việc hôn-nhân không nên coi thường vậy.
Bạch thái-thường đọc xong, liền cầm cái bát trao cho *Dương-phương*. *Dương-phương* tean chối từ, *Ngô* hàn lâm cười mà bảo rằng :
Chẳng lẽ chủ-nhân lại thay khách !
Dương-phương chối-từ không được, bất-đắc-dĩ phải nhận, liền nói :
— Trước mặt các bậc phụ-chấp, chúng tôi không dám phóng-tứ, xin cho uống một chén là đủ.
Ngô hàn-lâm nói :
— Có lẽ nào như thế được ! công-tử bất-tất quá khiêm !
Bạch thái thường rót :
— Uống rượu chỗ bà-con trong một nhà, hà-tất phải câu nệ.
Dương ngự-sử biết là không thể nào từ-chối được, liền bảo *Dương-phương* rằng
— « Cung-kính bất như tòng mệnh ; chi bằng con cứ tuân lời !
Dương-phương bất-đắc-dĩ phải đứng dậy gieo, trời xui thế nào, lại bị 3 con có Hồng-sắc. Người nhà rót rượu.
Dương-phương uống cạn chén thứ nhất, miệng đọc : « Nhất sắc hạnh-hoa *hồng* thập lý » nghĩa là hạnh-hoa sắc đỏ mười dặm đường.
Bạch thái-thường nghĩ thầm : câu thơ ấy dẫu không hợp với thời-cảnh, nhưng hoặc-giả hắn muốn tả cái chí khí lúc còn thiếu-niên cũng được chứ sao !
Khi đến chén rượu thứ hai thì *Dương-phương* giả-cách ngẫn-ngơ, nỗ-mồ mãi mới hết chén rượu, để vừa nỗ-g vừa nghĩ.
Bỗng nghĩ được một câu, liền đọc : « Ngự-thủy *hồng*-diệp » nghĩa là dòng ngự trôi lá đỏ.
Dương ngự-sử biết là câu thơ ấy ý không được nhã, nhưng nín đi chẳng tiện nói ra ngại lời, mới ngồi tần-ngần cười.
Bạch thái-thường cũng không nói câu gì, lại ngờ là *Dương-phương* tỏ ý muốn cầu-hôn, cho nên đọc câu thơ ấy, chứ không phải quẩn mà đọc liều vậy.
Đến chén rượu thứ ba, *Dương-phương* không biết làm thế nào, phải chối-từ là say quá, không thể uống được nữa. Nhưng *Ngô* hàn-lâm đã có ý muốn thử tài, khi nào chịu cho thôi.
Bạch thái thường lại ở bên khuyên giục *Dương phương* bất-đắc-dĩ phải cầm lấy chén rượu, trong lòng đang ngẫm-nghĩ xem trong cuốn « Thiên gia thi tập » có câu gì chăng.

(Còn nữa).

Chết đuối. — Hồi 10 giờ hôm 15 Août vừa rồi người ta có vớt được một cái xác đàn bà trạc độ 20 tuổi nổi lên ở trong sông về địa phận làng Mỹ-Độ. Hỏi ra thì vì vô ý mà chết chứ không có dấu vết gì lạ cả, quan khám xong cho phép đem mai táng.

Nhất là về mùa nước này ta phải nên cẩn thận lắm, nhỡ một chút thì có phải còn gì nguy không?

Ô-tô đè phải người. — Sáng hôm 16 Août có một cái ô-tô đi qua phố Khách đè phải một người đàn bà may lại không việc gì cả, chỉ xây xát qua loa thôi. Chỗ phố này là chỗ rất đông người qua lại, tưởng các máy ô-tô qua lại đây cũng nên cẩn thận một chút kẻo nữa hại đến tính mệnh người ta.

HÀ-NAM

Cái hại cờ bạc. — Độ này đã thấy đồn rục lên rằng: ở làng Yên-lạc làng Hòa-xá, thuộc hạt Duy-tiên, làng Thần quí (Phù-xuyên, Hà-đông) mỗi làng đều có một nhà làm nghề chứa thổ đỏ bỏ, khéo rủ rê được những con bạc sát phạt, ăn thua hàng trăm, mỗi tối thu được hai ba chục bạc bỏ là ít. Những nhà chứa bạc ấy đều là nhà trú danh hàng trường, xưa nay vẫn quen thói ngay lưng làm nghề bất nhân này.

Cái hại đỏ bạc tại hai vùng này rất thịnh hành, nhất là kỳ hội đền Lảnh nay lại càng sái phạt nhau kịch liệt. Bởi thế cái số mang công mắc nợ, thất nghiệp cũng khá to. Thậm-chí, mới đây ở làng Yên-lạc, có một chàng quá u khốn đốn về cờ bạc, mà sinh hồi chán đời, liều thân với dòng nước biếc sông Nhị-hà. Song nợ trần còn phải giả, cho nên số chưa tận, xảy ra người em biết, nhảy ngay xuống vớt đem lên. Đó cái hại cờ bạc đến nỗi như thế mà sao vẫn lắm kẻ ham mê.

Quan sở tại có do thám tóm lấy một vài xâu mà trừng-trị, thì họa may mới đỡ được cái hại đỏ-bác ở đây chăng. L. M. V. lai cảo

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Thuốc này thực đáng làm nổi danh tiếng cho người bào-chế ra, vì hiện đã dùng khắp trong các nhà thương và các nhà nuôi người ốm ở bên nước Đại-pháp. Thuốc này ngày nay ai ai cũng đã biết tiếng, mà lấy làm qui-hóa, lấy làm tin dùng, vì là một thứ thuốc có giá trị đặc biệt. Hãy xin kể các thứ bệnh mà thuốc này có thể chữa khỏi: bệnh suy nhược cả đàn ông, đàn bà; bệnh thần-kinh con gái đến thì; bệnh yếu đuối trong khi thai nghén, trong khi có sữa cho con bú; bệnh một nhọc quá về sự làm ăn, bệnh ngơ ngẩn, bệnh đau lưng, đặt gắn, vân vân.

Chỉ dùng vài lọ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) thì các bệnh kỳ đều thuyên hết.

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả.

2056

Hàng mới — Giá cực rẻ!

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kim-ngân-đoạn, đạ Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiều thật tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và pardessus, impermeable soie để may áo đi mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo

NAM-THỊNH, Tailleur
SOIERIES NOUVEAUTÉS
6, Rue des Cantonnais, Hanoi

PHẢI LÀM SAO
những người YẾU ĐUỐI, MỎN MỎI
những người mà PHỔI và CUỐN PHỔI YẾU?
Dùng VỊ TRỪ TRÙNG BỌC và BỔ là
SOLUTION PAUTAUBERGE
có vị CRÉOSOTE và vị BỔ là CHLORHYDRO-PHOSPHATE de CHAUX
Ướng vô hại tì, hiệu nghiệm về CẢM-HO lâu năm ho
TỨC NGỰC đau KHIẾU XƯƠNG, GẦY GÒ. Ăn
NGON có SỨC, hết đàm và ngứa
HO LAO
L. PAUTAUBERGE, 10, Rue de Constantinople, PARIS, et toutes Pharmacies.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất qui để trị các chứng bệnh như: kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán 2$25 một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 84, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

ATOPHAN-CRUET
THUỐC ATOPHAN-CRUET
là một vị thuốc hiệu không có pha chế nhiều món
Mỗi hoàn 0,50 cr. Quống từ 3 đến 6 hoàn trong 24 giờ)
TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GẦN-CỐT
THUỐC PHÁP — Trữ tại: 6, Rue de Pondichéry, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LẤM

舟關林桂張

GỬI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ: XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ TỚI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (tức là bệnh lòi (!) thực nhiều người mắc phải, chẳng những là làm đau đớn, như còn đến khi đại-tiện xong rồi thì lại nhọt! đâm đau, thật là bất tiện cho người ta lắm, kẻ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng nề mà khó nhẵn.

Khi xưa chữa bệnh này đều dùng dao cắt: cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, nếu nằm tới dụng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không cắt, chỉ trong mấy hôm thời những nỗi mạn tính-bệ ngạn rồi, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì-giờ. Vậy Ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến:

M. TCHUONG-QUAY-LAR
39, Phố mang Bodrero — HANOI

Sang tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 9 giờ chiều. Ai chữa từ 2 giờ rưỡi đến 6 giờ.

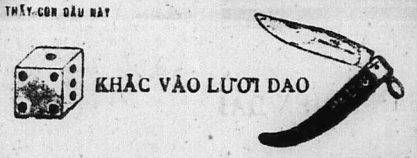
Các tỉnh xa đến xin bảo tiếp.

Thư để cho trễ lời ngay.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Paiements en timbres-poste)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những liền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

CÓ THẤY CON DAO NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.

PACHOD Frères & Cie Lyon

LÒ RƯỢU HOMMEL

Vô-danh công-ty, vốn có 1.000.000 quan liên tây
Tổng-cục ở Tây, Phố mang tên Hanoi

Rượu bia thượng hạng theo cách vệ-sinh

Đã thắng ngâm nước đá rồi
Đóng chai lớn
Đóng chai nhỏ

ĐẠI-BIỂU:
Ở tỉnh Haiphong là ông Denis Frères
Ở tỉnh Tourane là ông Hook-Guinz-Seng

RƯỢU BIA HOMMEL

Hàng rất ngon và giá hạ hơn cả.

Ai muốn đặt hàng thì cứ gửi thư đến Lò rượu Hommel, Vô-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 110.

CỬA HÀNG MẪN-KHÁNH

Kính trình các Ngài,

Tôi mới mở một cửa hàng thợ may và khâu giầy tại đây, hiệu là MẪN-KHÁNH. Vậy có vài hàng bộc-bạch cùng các ngài trong công thương giới giúp tôi trong lúc sơ đầu bỡ ngỡ, ngõ hầu cạnh tranh với người ngoại trong chốn thương trường, cho về vang cảnh Hồng chới Lạc ở nước người; hoặc may quần áo tây, ta; hoặc gửi hàng nội-hóa cho ăn hoa-hồng; hoặc muốn cần đến thứ hàng gì hay hỏi-han sự gì ở đây, xin viết thư tới biết. Tôi sin hết lòng hoan nghênh mà cảm tạ.

MẪN-KHÁNH, Tailleur et Cordonnier
Fort-Bayard, Kouang-Tchéou-Wan, Chine.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Hiệu Gô-da cũ ở phố Tràng-tiền, Hanoi

Từ thứ tư 1er cho đến 10 Août:

Bán chiêu khách những đồ dùng để rửa mặt mước hoa, mũi-hoa, mũ, giầy, đồ khâu, đồ làm bếp, đồ vệ-sinh, các hóa-chất, đồ điện

Gian bán đồ ăn và gian bán rượu

BÁN CÁC ĐỒ MỚI SANG KỲ TÀU VỪA RỒI

Xin xem giấy khai giá hàng cùng chỗ bầy hàng

MUỐN BÁN

Một cái xe độc-mã cao-su bánh gỗ thực đẹp đằng sau có ghế cho bồi ngựa ngồi

Xe và cương còn mới nguyên

GIÁ HẠ

Lại hỏi: 7, Bd Bobillot, Hanoi

2059

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$00

Trước các quí-khách, nhưng đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bạc cao 5 quan nên chẳng tới xin bớt giá mỗi cái 1$50, nếu chiếu giá không bớt thời xin miễn cái kính giọng vàng có hộp nhỏ xem thực như này:

Đồng hồ đeo tay nhãn tốt thấy gửi		giá trước	8$00	nay	6$50
—	id	— cô tân ty	—	8 00	— 5 00
—	id	kim thép và kim vàng	—	4 50	— 3 00
—	id	vuông thực xinh	—	5 50	— 4 50

Để các quí-khách chiếu cố cho 2 cái mà không bớt giá, chiếu giá trước) thời xin kính tặng 1 cái kính giọng vàng chỉ mỗi và 1 cái hộp kính aluminium và cả hai quyển sửa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
69, Phố hàng Ngang, HANOI

CHANSON & THIBAULT
58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Bản-hiệu mới có thứ mở « EMAILLEUR » để lau đen hút gỉ, hết mài, đồng là 0$40. Hộp bình giá.

奧同榮

Kính trình cùng quí-khách biết cho rằng: bản-hiệu không tiếc tiền chuyển chân về nghề kim-hoàn này, đã người hai mươi năm nay, nghề làm mỗi ngày càng tinh xảo thêm ra, lại chịu cắt-chế các kiểu vòng, nhẫn, hoa-tai, khuy-áo, dây đeo cổ, quả-tim, vân vân, trông rất là thanh nhã, theo hợp thời thế, nên quí khách tiện dùng, nhân dịp sắp ngày thế cả đến nơi, bản-hiệu mới mượn được mấy tay thợ rất khéo ở Hongkong sang và mới có sang các thứ mặt kim-cương, nhẫn nhẫn, bộ-cọc-hoạch, ngọc lục, kim cổ, bổ-phách, san-hô, mã-não, và một ngọc cẩu vân nữa, đủ cả các thứ, và mới có sang nhiều kiểu vòng, tiền nhẫn mới tốt ra, trông rất là ngoạn mục

Xin một các quí-khách qua bỏ lại cơm, đã mua hay không, bản-hiệu lúc nào cũng có người để thêm tiếp các quí-khách, rất là trọng-thỉ.

LƯƠNG-THÔNG HIỆU
Bijoutier
87, Rue du Coton, 87
Hanoi — TONKIN

Các bệnh bóng, thể, chuột rút, đau dạ dầy, vân vân!... dùng thuốc

POUDRE SAINT ANDRÉ

Chữa rất nhanh chóng, rất chắc chắn.

Thuốc ấy nhiều ông thầy thuốc dùng.

Giá bán: 0$85

Ở Bắc-kỳ có gởi bán tại

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gô-da và bờ Hoàn-kiếm trông sang

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)